

ВНЕСОК СПІВРОБІТНИКІВ ХАРКІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ МЕТАЛІВ У ПЕРЕМОГУ В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Журило Д. Ю., Ларін А. О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

У середині вересня 1941 р. стала очевидною загроза захоплення гітлерівцями Харкова, а тому радянські партійно-державні органи ухвалили рішення про підготовку промислових підприємств та установ міста до евакуації. Здійснити таке завдання було дуже складно і важко. Персонал Інституту металів евакуювався окремими групами. Співробітники інституту, яким вдалося евакуюватися, зіткнулися з величезними проблемами як щодо побутових умов, так і щодо основної діяльності інституту. Наприклад, евакуація професора Володимира Андрійовича Можарова з Харкова до Молотова (нині – Перм) тривала більше місяця. Їхав він з сім'єю в переобладнаному вагоні для вугілля.

З приїздом професора Можарова, науково-дослідна робота фахівців інституту, евакуйованих у Сталінськ Кемеровської області, ще більш активізувалася. Війна була у розпалі та вимагала термінового вирішення оборонних проблем, а саме різкого підвищення продуктивності металургійних печей та прокатних станів; суттєвого покращення якості металу; заміни дефіцитних металів та сплавів більш доступними; чіткої організації та механізації праці, зменшення втрат робочого дня, правильного застосування заходів матеріального заохочення. З окупацією німцями України було повністю втрачено південну рудну базу металургії, яка була добре вивчена та виплавка на ній чавуну була добре відпрацьована. Необхідно було знайти нові доступні джерела коксу, залізняку, марганцю, кремнію, алюмінію. Без них якісну сталь виплавити було неможливо. Виробництво бойових машин, гармат, снарядів вимагали сталі. Співробітники УкрНДІМету у роботах намагалися вирішувати ці проблеми. Наприклад, П. Н. Кушнір запропонував на великих доменних печах використовувати магнезійні шлаки для виплавки ферромарганцю [1, арк. 3].

Третину всієї металургійної продукції СРСР у роки війни давав Кузнецький металургійний комбінат, тож дослідження Українського інституту металів проводились здебільшого на його базі. Почавши з розробки нового методу розкислення сталі, що забезпечило значне підвищення якості металу, було досліджено плавку сталі в мартені у 300 тонн, що дозволило знайти шляхи підвищення плавильної потужності печей і отримувати якісну сталь не тільки в малих мартенах, але і у великих печах. Роботу виконали проф. Володимир Можаров та канд. техн. наук Євген Костюченко [2, арк. 3].

Так металурги долали опір ворога і робили свій внесок в перемогу.

Література:

1. ЦГНТАУ. Фонд Р-13. Опись 1. Комплекс 3–5. Дело 416. Технический отчет по теме: Выхватка ферроманганца в доменной печи Кузнецкого металлургического завода им. Сталина на магнезильных шлаках. 1942 г.
2. ЦГНТАУ. Фонд Р-13. Опись 1. Комплекс 3–5. Дело 431. Технический отчет по теме: Влияние веса садки на качество металла. 1943 г.